

Potilaan paikkaa etsimässä

Huomaan heti jokaisesta ihmisestä, voiko hänestä tehdä käyttökelpoisen potilaan, sillä siihen tarvitaan lahjoja, lahjoja kuten kaikkeen muuhunkin...

Hovineuvos Behrens / Mann: Taikavuori

Lääketieteen ja journalismin tangossa, jossa kamppaillaan siitä kumpi vie ja kumpi vikisee, pakit saa potilas. Häneltä ei kysytä, mitä, miten tai miksi tansitaan. Terveydenhuollon käytännöissä potilas tai asiakas on usein edelleenkin passiivinen vastaanottaja. Lahjakas potilas on passiivinen avunsaaja, joka ei turhia kysele.

Tavanomainen terveystjournalismi nielaisee terveydenhuollon käytännöt kyseenalaistamatta. Terveydenhuollon hierarkiassa potilas on alimmaisena. Journalismissakin potilas asemoidaan usein vain äänettömäksi todistajaksi, joka kuvittaa asiantuntijan näkemyksiä siitä, miten ja missä mitäkin vaivaa tai tautia tulee hoitaa. Mykkä potilas on välttämätön osa terveydenhuollon kertomusta, sillä potilaan läsnäolo antaa oikeutuksen terveydenhuollon toiminnalle. Vain harvoin journalismi rikkoo terveydenhuollon asetelman, asettuu potilaan asemaan ja esittää hänen kysymyksiään terveydenhuollolle.

Terveystjournalismissa potilas pääsee ääneen usein vain avaamalla sairaskertomuksensa yleisölle. Oman sairauden ruotiminen julkisuudessa antaa oikeuden osallistua julkiseen keskusteluun terveydestä, sairaudesta ja terveydenhuollosta. Eilen pääsivät esittäytymään masennuksesta kärsivät, tänään areenalla ovat syöpäsairaat ja huomenna jonkun muun taudin vaivaamat. Yhtäältä tällä intiimin julkisella tonkimisella on etunsa, sillä sen kautta voidaan purkaa sairauksiin liittyviä ennakkoluuloja. Masennus vaatii hoitoa, kuten muutkin taudit, ja syövästäkin voi selvitä takaisin töihin. Toisaalta julkinen avautuminen on pulmallista. Sairautta voidaan käyttää julkisuuteen pääsemisen keinona. Sairastumisessa on myös dramatiikkaa, joka sopii hyvin lööppien rakennusaineeksi. Kun yksi ministeri kertoo syövästään, niin pian myös eduskunnan entinen varapuhemies raportoi leukemiastaan ja kansanedustaja umpisuolentulehduksestaan.

Yksilön näkökulmasta katsottuna julkinen sairastaminen ei ole vain hyväksi. Sairauden aiheuttaman kriisin keskellä ihminen ei ole aina kykenevä päättämään, kuinka paljon sisintään hän haluaa lehtien palstoille vuodattaa. Jäl-

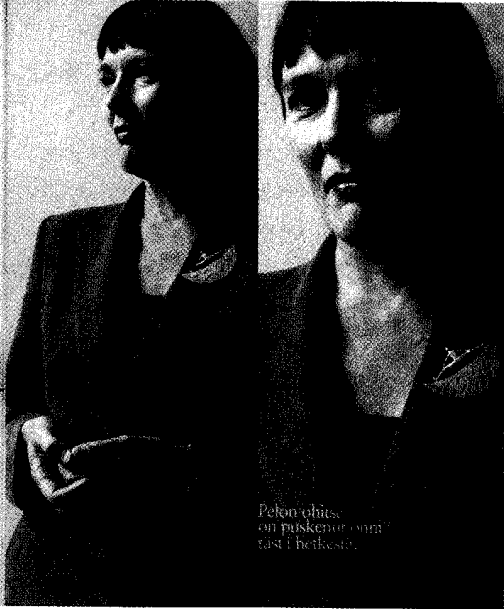
Sari Parkkinen/Aika 2000

Sinä päivänä ministeri Satu Hassilla oli 15 minuuttia ylimääräistä aikaa ja katukävelyssä matkoilaisia juodessaan hän oli uudelle tavalla elämästä onnellinen. Silloin vasta epäiltiin. Kohta varmistui, että Satu Hassi oli yksi niistä 10 000 suomalaisnaisesta, jotka vuosittain sairastuvat rintasyöpään.

Ympäristöministeri, Vihtiin lähten pukeutettiin. Satu Hassi voi jättä tyytyväisen. Hän on elänyt nyt työssänsä viitisentoista vuotta ja jättänyt sen jo neljä vuotta. Hän on ollut kansainvälinen ministeri ja työskennellyt useissa eri rooleissa. Hän on ollut myös ministerin vaimo. Hän on ollut myös ministerin vaimo. Hän on ollut myös ministerin vaimo. Hän on ollut myös ministerin vaimo.

Satu Hassi Syöpä on minulle muistutus elämän arvokkuudesta

Minä olen pukeutunut ja olen lähten pukeutettiin. Satu Hassi voi jättä tyyväisen. Hän on elänyt nyt työssänsä viitisentoista vuotta ja jättänyt sen jo neljä vuotta. Hän on ollut kansainvälinen ministeri ja työskennellyt useissa eri rooleissa. Hän on ollut myös ministerin vaimo. Hän on ollut myös ministerin vaimo. Hän on ollut myös ministerin vaimo.

Petroniitista on poskenero ommaltasi heikosti.

Me Naiset 39/2000

keempäin avautuminen saattaa kaduttaa. Joskus julkinen sairastaminen voi jopa haitata paranemista, joka edellyttäisi sairauden unohtamista, ei sen kokemista yhä uudelleen mediajulkisuuden kautta.

Terveydenhuollon ammattilaiset näyttävät hallitsevan julkista terveyskeskustelua. Mutta voisiko potilaan paikka olla toinen? Voisiko potilas olla terveysjournalismissa muutakin kuin potilas? Kyllä, mutta se edellyttäisi uudenlaista journalismia, joka ei tyytyisi vain välittämään asiantuntijoiden näkemyksiä lahjakkaista potilaista, vaan luottaisi kansalaisten kykyyn ja haluun osallistua terveyskeskusteluun. Kansalaisten pitäisi voida arvioida terveydenhuoltoa sairastamatta itse, toisin sanoen sairauden kokemus ei saisi olla välttämätön ehto keskusteluun osallistumiselle. Myös potilaiden pitäisi voida osallistua keskusteluun kansalaisina, avaamatta sairaskertomustaan yleisölle.

YTM Sinikka Torkkola tutkii terveysviestintää Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella. Sähköposti: sinikka.torkkola@uta.fi

Kirjoittajan näkemys terveysjournalismissa perustuu aihealueen aktiiviseen seurantaan sekä työn alla olevaan tutkimukseen, jossa hän erittelee Aamulehdessä seitsemäntoista vuoden aikana julkaistuja, Tampereen yliopistollista sairaalaa ja Pirkanmaan sairaanhoitopiiriä käsitteleviä juttuja kuvineen.